

فقه اسلامی (10)

احکام تربیتی

تجهیز درگذشتگان

احکام کفن کردن

مسأله 1 - واجب است میت مسلمان را پس از غسل دادن، با سه قطعه پارچه که یکی به عنوان لنگ و دیگری به عنوان پیراهن و دیگری به صورت پوشش سرتاسری می باشند کفن کنند.

مسأله 2 - پارچه ای که «لنگ» است، باید از ناف تا زانو، تمام اطراف بدن را بپوشاند و بهتر آن است که از سینه تا روی پا برسد. «پیراهن» باید از سر شانه تا نصف ساق، تمام اطراف بدن را بپوشاند و بهتر آن است که تا روی پا ادامه داشته باشد و بلندی «پوشش سرتاسری» باید بقدری باشد که بستن دو سر آن ممکن شود و پهنای آن به اندازه ای باشد که يك طرف آن روی طرف دیگر قرار گیرد و همه بدن میت را بپوشاند.

مسأله 3 - کفن را می توان بطور متعارف از واجب و مستحب از اموال میت برداشت، هرچند فرزند صغیر داشته باشد.

مسأله 4 - مقدار واجب کفن میت و هزینه واجبات دیگر مانند هزینه غسل و دفن را از اصل مال او برمی دارند، و احتیاجی به وصیت ندارد و اگر میت مالی نداشته باشد، از بیت المال می دهند.

احکام حنوط

مسأله 5 - بعد از تمام شدن غسل، واجب است میّت را «حنوط» کنند، یعنی به محلّهای هفتگانه سجده (پیشانی، کف دستها، سر زانوها و سر دو انگشت بزرگ پاها) کافور ساییده شده و تازه و خوشبو بمالند.

مسأله 6- پس از غسل و کفن و حنوط و قبل از اینکه میت را دفن کنند؛ واجب است نماز میت برای او خوانده شود. احکام نماز میت، در فصل مربوط به آن بیان گردیده است.

احکام دفن

مسأله 7 - دفن میّت باید طوری باشد که بوی او بیرون نیاید و درندگان هم به او دسترسی پیدا نکنند.

مسأله 8 - اگر دفن میّت در زمین ممکن نباشد واجب است به جای دفن در زمین، او را در بنا با همان شرایط که گفته شد قرار دهند و یا تابوتی با شرایط مذکور بگذارند و اطراف آن را ببندند.

مسأله 9- هنگام دفن کردن، باید میّت را در قبر به پهلوئی راست بخوابانند بطوری که رو به قبله باشد.

مسأله 10 - هرگاه کسی در کشتی بمیرد چنانچه بدن او فاسد نمی شود و بودنش در کشتی مانعی ندارد باید صبر کنند تا به خشکی برسند و او را در زمین دفن نمایند و در غیر این صورت؛ باید او را غسل دهند و حنوط و کفن کنند و نماز بخوانند بعداً او را در چیزی که حیوانات آبی نتوانند به بدن او دست یابند بگذارند و در آن را محکم کنند و به دریا بیندازند و اگر این هم ممکن نشود چیز سنگینی به پایش ببندند و به دریا بیفکنند و واجب است او را تا ممکن است در جایی بیندازند که فوراً طعمه حیوانات دریا نشود.

مسأله 11 - در صورت وجود قبرستان مسلمانان، دفن مسلمان در قبرستان غیر مسلمانان بنا بر احتیاط واجب، جایز نمی باشد. همچنین دفن کافر در قبرستان مسلمانان بنا بر احتیاط واجب، جایز نیست.

مسأله 12 - دفن مسلمان در جایی که موجب هتک حرمت او باشد، مانند جایی که خاکروبه و زباله می ریزند جایز نیست.

مسأله 13 - میت را نباید در جای غصبی دفن کنند و همچنین در جایی که برای دفن وقف نشده باشد (مانند مساجد و مدارس دینی) مگر این که جایی را از اول برای دفن در نظر گرفته باشند و از وقف مستثنا نمایند.

تلقین

مسأله 14- مستحب است به عنوان تلقین، پس از آنکه میت را در قبر قرار دادند به امید اینکه موجب خوشنودی خدا باشد؛ بگویند:

اسْمَعُ إِيَّاهُمْ يَا ... و اگر زن باشد بگویند: اسْمَعِي أَفْهَمِي يَا... (و به جای نقطه چین، اسم میت و پدرش را ببرند). سپس به ترتیب زیر او را به عقاید حقه اسلامی تلقین دهند و بگویند:

«هَلْ أَنْتَ عَلَى الْعَهْدِ الَّذِي فَارَقْنَا عَلَيْهِ مِنْ شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَنْ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ سَيِّدُ النَّبِيِّينَ وَ خَاتَمُ الْمُرْسَلِينَ وَ أَنْ عَلِيًّا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ سَيِّدَ الْوَصِيِّينَ وَ إِمَامًا افْتَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَهُ عَلَى الْعَالَمِينَ، وَ أَنْ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ وَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ وَ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ وَ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ وَ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ وَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ وَ الْقَائِمَ الْحُجَّةَ الْمَهْدِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ أئِمَّةَ الْمُؤْمِنِينَ وَ حُجَجَ اللَّهِ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ، وَ أَنْمَتُكَ أئِمَّةَ هُدَى أَبْرَارٍ يَا... (و به جای نقطه چین، اسم میت و پدرش را ببرند).

و بعد بگویند: إِذَا آتَاكَ الْمَلَكَانِ الْمُقْرَبَانِ رَسُولَيْنِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ سَأَلَاكَ عَنْ رَبِّكَ وَ عَنْ نَبِيِّكَ وَ عَنْ دِينِكَ وَ عَنْ كِتَابِكَ وَ عَنْ قِبْلَتِكَ وَ عَنْ أَمَّتِكَ فَلَا تَخَفْ وَ لَا تَحْزَنْ (اگر زن باشد بگویند: فلا تخافی و لا تحزنی) ، وَ قُلْ (اگر زن باشد بگویند: قولى) فى جوابيهما: اللَّهُ رَبِّى وَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ نَبِىِّى وَ الْإِسْلَامُ دِينِى وَ الْقُرْآنُ كِتَابِى وَ الْكَعْبَةُ قِبْلَتِى وَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ إِمَامِى وَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَجْتَبَى إِمَامِى وَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ الشَّهِيدُ بِكَرْبَلَاءَ إِمَامِى وَ عَلِيُّ زَيْنُ الْعَابِدِينَ إِمَامِى وَ مُحَمَّدٌ الْبَاقِرُ إِمَامِى وَ جَعْفَرُ الصَّادِقُ إِمَامِى وَ مُوسَى الْكَاطِمُ إِمَامِى وَ عَلِيُّ الرِّضَا إِمَامِى وَ مُحَمَّدُ الْجَوَادُ إِمَامِى وَ عَلِيُّ الْهَادِي إِمَامِى وَ الْحَسَنُ الْعَسْكَرِيُّ إِمَامِى وَ الْحُجَّةُ الْمُنتَظَرُ إِمَامِى هُوَلَاءِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ أَيْمَتِي وَ سَادَتِي وَ قَادَتِي وَ شُفْعَائِي، بِهِمْ أَتَوَلَّى وَ مِنْ أَعْدَائِهِمْ أَتَبَرَّءُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ.

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى نِعَمَ الرَّبِّ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ نِعَمَ الرَّسُولِ وَ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِيطَالِبٍ وَ أَوْلَادَهُ الْمَعْصُومِينَ الْأَيْمَةَ الْإِثْنَى عَشَرَ نِعَمَ الْأَيْمَةِ وَ أَنَّ مَا جَاءَ بِهِ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ حَقٌّ وَ أَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ وَ سُؤَالَ مُنْكَرٍ وَ نَكِيرٍ فِي الْقَبْرِ حَقٌّ وَ الْبَعْثُ حَقٌّ وَ النَّشُورُ حَقٌّ وَ الصِّرَاطُ حَقٌّ وَ الْمِيزَانُ حَقٌّ وَ تَطَايُرَ الْكُتُبِ حَقٌّ وَ أَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَ النَّارَ حَقٌّ وَ أَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَ أَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ. پس بگویند: أَفْهَمْتُ يَا فُلَانُ (و به جای فلان اسم میّت را بگویند) پس از آن بگویند: تَبَّكَ اللَّهُ بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ وَ هَذَاكَ اللَّهُ إِلَى صِرَاطِ مُسْتَقِيمٍ عَرَفَ اللَّهُ بَيْنَكَ وَ بَيْنَ أَوْلِيَائِكَ فِي مُسْتَقَرٍّ مِنْ رَحْمَتِهِ.

سپس بگویند:

اللَّهُمَّ جَافِ الْأَرْضَ عَنْ جَنْبَيْهِ وَ اصْعِدْ بَرُوحَهَا إِلَيْكَ وَ لَقَّهَا مِنْكَ بُرْهَانًا اللَّهُمَّ عَفْوِكَ عَفْوِكَ.»

و اگر زن باشد ، بجای جمله آخر بگویند:

اللَّهُمَّ جَافِ الْأَرْضَ عَنْ جَنْبَيْهَا وَ اصْعِدْ بَرُوحَهَا إِلَيْكَ وَ لَقَّهَا مِنْكَ بُرْهَانًا اللَّهُمَّ عَفْوِكَ عَفْوِكَ.»